

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 285-1920)

Originalt emne

Foreninger

Foreninger/Den danske Købstadforening

Laan

Laan/Kommunens Laan

Regnskabsvæsen

*Regnskabsvæsen/Regnskab over Kommunens Indtægter og Udgifter,
Kapitalstatus*

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Skole- og Undervisningsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 28. oktober 1920](#)
- 2) [Byrådsmødet den 11. december 1920](#)
- 3) [Byrådsmødet den 22. december 1920](#)
- 4) [Byrådsmødet den 6. januar 1921](#)
- 5) [Byrådsmødet den 27. januar 1921](#)
- 6) [Byrådsmødet den 17. marts 1921](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 28. oktober 1920 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

STADSARKIVET
Aarhus Kommune

Dette dokument er fra www.aarhusarkivet.dk

Side 1 af 10

Meddelelse fra Formanden angaaende et Tilbud fra Købstadforeningen paa Laan til Kommunen.

Formanden oplæste Skrivelsen fra Købstadforeningen og gennemgik Sagen. Det drejede sig om et Laan til 9 % Rente og Kurs 92 og Tilbagebetaling med Halvdelen om 10 Aar og Resten om 25 Aar. Hvis man tænkte sig, at Aarhus Kommune heraf skulde laane 12 Mill Kr., vilde man komme til at betale ca. 1 Mill Kr. i Renter om Aaret, og dette maatte kaldes en dyr Sport. Selv om man ogsaa herhjemme skulde betale høje Renter, blev Pengene dog i Landet, og en Del heraf fik man ind igennem Skatter. Men Taleren var ikke tilbøjelig til at være med til at rejse Laan i Udlandet til en saadan Rentefod og Kurs. Taleren erindrede om, at Byraadet tidligere havde bemyndiget Budgetudvalget til at forhandle med Købstadforeningen og eventuelt træffe Afgørelse om et Laan, og muligvis ønskede Raadet vedblivende at tage Sagen paa den Maade.

Mikael Johansen var noget forundret over Statens Laan i Amerika, for Købstadforeningen havde haft bedre Tilbud fra England end dette. Taleren var enig med Borgmesteren i, at man skulde meddele Købstadforeningen, at Kasseudvalget eller Budgetudvalget havde Bemyndigelse til at træffe Afgørelse i Sagen, hvis man fandt det nødvendigt, at der skulde handles hurtigt.

Kjeld Sørensen var enig med Borgmesteren i, at man skulde afvise et Tilbud om Laan til 10 % for det vilde være en meget daarlig Forretning; saa maatte man hellere forsøge et indenbys Laan. Men det bedste var, om man kunde køre igennem uden at optage nye Laan, og Taleren vilde henstille til Kasseudvalget at være forsigtigt dermed. Hellere give noget mere i Skat og saa samtidig spare alle Steder.

Det overdroges til Budgetudvalget at holde sig a jour med Købstadforeningens Tilbud.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. december 1920 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

Forslag fra Kasseudvalget om Kommunens Deltagelse i et fælles Kommunelaan.

Formanden gav nogle Oplysninger om Kommunens Gæld til Privatbanken pr. 1 December 1920, samt om Kommunens hele Status, hvoraf fremgik, at der i Krigsaarene var forbrugt af

Kommunens Formue ca. 3900000 Kr. Budgetterne for indeværende Aar var lagt saaledes, at der heraf skulde afvikles 2½ Mill. Kr., og der blev altsaa ca. 11½ Mill. Kr. tilbage som Formuetab. Taleren erindrede om, at Byraadet forleden Dag havde sendt Andragende til Regering og Rigsdag om Støtte til Boligbyggeri, hvilket mere burde være et Landsspørgsmaal, da det ikke kunde løses af de enkelte Kommuner. Købstadforeningen havde nu atter haft Møde og drøftet Spørgsmaalet om et fælles Kommunelaan for derved at skaffe Penge til fortsat Boligbyggeri og Afhjælpning af Arbejdsløsheden. Paa dette Møde oplystes det, at 45 Kommuner ønskede at laane ialt ca. 50 Mill. Kr. Sagen havde været drøftet i Kasseudvalget, og man var enige om ikke helt at standse Byggeriet, hvis der var Mulighed for at fortsætte dermed. Derimod maatte der ikke sættes mere i Gang af andre Arbejder. Kommunens Jord- og Betonarbejdere skulde vedblive med deres Arbejde, men dette betaltes jo ved Salget af Jord fra Marselisborg. Udvalget var saa blevet enig om, at man paa visse Betingelser kunde ønske at deltage i et fælles Kommunelaan, og vilde foreslaa at andrage om at faa 3 Mill. Kr. heraf. Disse Penge skulde anvendes til fortsat Boligbyggeri, særlig ønskede man at faa de paabegyndte Karreer færdige. Udvalget henstillede nu til Byraadet at bemyndige Kasseudvalget til at træffe Bestemmelse om Laanet. Der maatte dog stilles visse Betingelser, nemlig at Byen maatte have frie Hænder til at stifte andre Laan, inden dette blev betalt, og at Staten deltager i Rentebetalingen i en vis Aarrække.

Møller meddelte nærmere om Forhandlingerne paa Købstadforeningens Møde. Ved de første Forhandling var der kun 18 Kommuner, der havde ønsket at deltage i et Laan; men da det oplystes, at Staten eventuelt vilde deltage i Rentebetalingen, havde der straks meldt sig mange flere. Laanet vilde blive paa omtrent samme Betingelser som Statens sidste Laan, altsaa ca. 9½ % effektiv Rente. Indenrigsministeren var senere kommen til Stede og stillede sig velvillig til Sagen. Der var Tale om et engelsk eller amerikansk Laan paa 25-30 Aar og saaledes, at Staten betaler 1½ % Rente halvaarlig i 10 Aar. Repræsentanterne fra Aarhus havde da meddelt, at man muligvis ønsker at deltage i Laanet for at faa Penge til Boligbyggeri. Taleren var dog betænkelig ved at optage et større Laan end ca. 3 Mill. Kr., for der var Udsigt til, at Laanevilkaarene vilde blive bedre i Løbet af et Par Aar. Sagen skulde nu forelægges Finansudvalget, og dette var velvilligt stemt for Tanken, idet alle erkendte, at det var bedre at skaffe Arbejde end at give Understøttelse, og Købstadforeningens Udvalg skulde nu nærmere forhandle med Indenrigs- og Finansministeren om Sagen. Taleren vilde anbefale Byraadet at gaa med til et saadant

Laan paa disse Betingelser, og forhaabentlig vilde Staten tillige vedblive at yde 20 % som Boligtilskud ved Byggeriet.

Simonsen anbefalede at slutte sig til Kasseudvalgets Forslag, men var betænkelig ved Tanken om, at Statens Tilskud skulde bortfalde om 10 Aar, hvorved mange Kommuner vilde blive vanskeligt stillet. Tillige vilde det være af stor Betydning, hvis man kunde faa Ret til Konvertering af Laanet, inden de 30 Aar var gaaet. Arbejde var bedre end Understøttelse, men denne kunde næppe undgaas alligevel, for dels kunde mange Brancher ikke deltage i Byggearbejderne, dels kunde Vejret standse saadanne i flere Maaneder. Taleren haabede ikke, at de 20 % Byggetilskud fra Staten skulde bortfalde, hvis et saadant Laan kom i Stand, for det vilde forringe Sagen betydeligt.

Mikael Johansen pegede paa, at den røde Traad, der gik igennem alle Forhandlingerne paa Købstadmødet, var den, at Staten skulde træde til og hjælpe Kommunerne. Men det havde ikke været muligt før nu at faa en Statsgaranti for et Laan. Indenrigsministeren havde stillet sig velvillig til Tanken om et Rentetilskud fra Staten, men der var paa Mødet almindelig Enighed om, at det ikke burde være under 4 % aarlig, og der blev stærkt protesteret imod den Tanke, at det kun skulde gælde for 10 Aar. Taleren fandt det meget heldigt, at Finansudvalgets Formand var Medlem af Byraadet og derigennem vidste, hvorledes Kommunens Stilling var. Taleren haabede, at Pastor Laursen vilde gøre sin Indflydelse gældende for at faa saa gode Vilkaar som muligt for Kommunerne. Ligeledes burde det nøje paases, at Aarhus By fik en saa stor Del af Laanet som muligt, fordi Kommunen her havde sat saa mange Arbejder i Gang og derved baaret en større Byrde end de fleste andre Kommuner.

Møller tvivlede noget om, at man fik Staten til at betale Rentetilskud igennem hele Laanetiden. En Konvertering blev næppe let at faa vedtaget, for det blev jo et udenlandsk Laan, og Laangiverne gik næppe med til, at Laanet skulde kunne opsiges af Kommunerne, men ikke af dem. Med Hensyn til Understøttelse var man dog paa Mødet nogenlunde enige om, at denne omtrent kunde bortfalde udover Hjælp gennem Hjælpekassen. Selvfølgelig vilde det være en stor Fordel, hvis Statstilskuddet til Boligbyggeri vedblivende kunde faas.

Christensen takkede Kasseudvelget for dets Arbejde paa at skaffe et Laan, saaledes at man kunde fortsætte med Boligbyggeriet, for det var i Øjeblikket det vigtigste af alt. Men man maatte absolut holde paa at beholde de 20 % Statstilskud, ellers blev der næppe nogen Fordel ved Laanet. Taleren kunde have ønsket, at der var Mulighed for at laane

noget mere, for det vilde hurtigt blive nødvendigt at skride til en Udvidelse af Gasværket.

N. Joh. Laursen vilde ogsaa anbefale at vedtage Kasseudvalgets Forslag. Hvad Talerens Indflydelse i Finansudvalget angik, skulde det ikke mangle paa god Vilje, men det var jo Regeringen, som forberedte Sagen og var Herre over, hvorledes den kom til at ligge.

Mousten fandt det meningsløst, hvis Byggetilskudet paa 20 % skulde falde væk, for et Rentetilskud paa 3 % i 10 Aar var jo ikke meget mere end dette Tilskud. Man maatte absolut holde paa, at dette Tilskud skulde vedblive at bestaa.

Formanden stillede følgende Forslag til Vedtagelse :

"Aarhus Kommune ønsker at være Deltager i et fælles Laan med ca. 3 Mill. Kr. til Boligbyggeri, hvis ellers Betingelserne kan blive tilfredsstillende".

Vedtoges.

11. Formanden foreslog at vælge Mousten og Møller til Formand for Valgbestyrrelserne henholdsvis i Nordre og Søndre Kreds.

Mousten og Møller valgtes.

12. Formanden meddelte, at Komiteen for Oprettelse af et Universitet i Jylland skulde have Møde i de nærmeste Dage, og den Situation kunde da komme til at foreligge, at der blev Tale om at stille sig imødekommende m. H. t. Afgivelse af Grund til et Universitet. Taleren haabede, at alle i Byraadet var enige om eventuelt at give et saadant Tilbud.

Enstemmig Tilslutning.

13. Christensen gav nogle Oplysninger om Belysningsvæsenets Budget. Prisen paa Koks havde paa Grund af Importørernes Konkurrence maattet nedsættes til 7 Kr. pr. hl til Trods for, at Budgettet var lagt efter en Pris af 11 Kr. Belysningsvæsenet laa for Tiden med ca 60000 hl og regnede med at producere lige saa meget til, og ved at sælge Beholdningen for 7 Kr. pr. hl vilde man faa et Underskud paa ca. ½ Mill. Kr. Det nævnte Kvantum Koks var ikke for meget til Udrationering, hvis alle tog deres Ration, men da en Del havde forsynet sig ad anden Vej, vilde man komme til at anvende en Del til Byens Institutioner, og Spørgsmaalet var da, om man skulde beregne disse til 7 Kr. og lægge hele Tabet paa Belysningsvæsenet eller beregne en Pris af 11 Kr. hos Byens Institutioner og derved fordele Tabet paa de forskellige Konti. Maaske burde man søge at fordele Underskudet over et Par Aar. Det var Mening at lade den nu fastsatte Pris af 7 Kr. blive staaende til

efter Nytaar uden Hensyn til, hvad Kulimportørerne gjorde, saa kunde man til den Tid overveje, hvorvidt det blev nødvendigt at gaa til en yderlig Prisnedsættelse.

Formanden var enig med Udvalget i, at man foreløbig blev staaende ved en Pris af 7 Kr. Angaaende Leveringen til Kommunens Institutioner, mente Taleren ogsaa, at disse maatte vedblive at købe deres Koks hos Kommunen til en Pris af 11 Kr. pr. hl, som Budgetterne var lagt efter.

Møller skulde ikke bebrejde Belysningsudvalget noget, men henstillede, at man ved et saadant Millionforetagende budgetterede et noget større Overskud end hidtil for at kunne imødegaa et eventuelt Tab.

Simonsen bemærkede, at det i Realiteten jo var lige meget, hvor Tabet faldt; men den ene Institution burde dog ikke have hele Tabet lagt paa sig, naar der ellers ikke var noget at bebrejde Udvalget. Derfor var det rigtigst at fordele Tabet ved, at de forskellige Institutioner, købte Koksene til 11 Kr.

Niels Jensen var ikke enig med de foregaaende Talere heri. Naar Gasværket hidtil havde været Storgrossist, maatte det ogsaa bære et eventuelt Tab ; derved blev det ogsaa lettest at overse.

Det var ubehageligt for et Udvalg at skulle købe Koks til 11 Kr., naar de kunde faas billigere andre Steder, og det saa ogsaa mærkeligt ud, at alle Byens Folk kunde købe Koks til 7 Kr., medens Kommunen selv skulde give 11 Kr. for dem.

Mousten fandt det ret ligegyldigt, hvor Tabet kom til at ligge.

Kjeld Sørensen var ikke enig med Belysningsudvalget, for det var næppe heldigt i det lange Løb at tage en anden Pris af Byens Institutioner end af Private. Det vilde blot bevirke store Overskridelser paa de forskellige Konti, og Udgiften hørte rettest hjemme under Belysningsvæsenets Konto. Skulde der betales en Overpris, maatta det være rent midlertidigt. Ved en saa stor Institution som Belysningsvæsenet var det absolut nødvendig at have en stor Driftskapital for at kunne tage et eventuelt Tab.

P. Petersen syntes, at Sammenligningen med en Storgrossist haltede meget. Disse tjente Penge i opadgaaende Tider, og det havde Belysningsvæsenet ogsaa gjort, men Pengene var blot kommen de andre Institutioner til Gode. Naar Belysningsvæsenet laa med et saa stort Lager, skyldtes det for en stor Del, at man skulde skaffe de andre Institutioner Brændsel, og Taleren skulde saa meget have sig frabedt at være med dertil tiere.

Formanden mente ikke, at dette Spørgsmaal kunde afgøres nu.

Mikael Johansen gjorde opmærksom paa, at det ikke var ganske det samme, hvor man lagde Tabet, for naar Vandværket havde maattet forhøje Vandafgiften paa Grund af de høje Brændselspriser, faldt dette udelukkende paa Grundejerne.

Men i det store og hele vilde Tabet jo falde paa Kommunen.

Christensen hævdede, at Udvalget havde haft Pligt til at forsyne Byens Institutioner med Brændsel, og disse var derfor lige saa pligtige til at bære deres Del af Tabet, som at Byens Folk skulde betale det igennem forhøjede Gaspriser.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 22. december 1920 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

Skrivelse fra Købstadforeningen angaaende Laanet til Kommunerne.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 6. januar 1921 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

Meddelelse fra Formanden angaaende de kommunale Gymnasieskoler.

Formanden meddelte, at Skoleudvalget for nylig var indkaldt til en Konference i Kolding angaaende Gymnasieskolernes økonomiske Forhold, og Skoledirektør Buur og Taleren havde været til Stede. Repræsentanterne enedes om at indsende en Indstilling til Ministeriet om, at de 6 Gymnasieskoler bør stilles lige med de af Staten oprettede Skoler. Der var ogsaa Forslag fremme om at faa Staten til helt at overtage Skolerne, men dette var Repræsentanterne fra Aarhus bestemt imod. Taleren haabede, at Byraadet kunde tiltræde dette Standpunkt og den omtalte Henvendelse til Ministeriet.

Tiltraadtes.

14. Formanden gav en Oversigt over Kommunens Skyld til Privatbanken pr. 1. Januar 1921 og omtalte derefter nogle Forhandlinger med Sagfører Lyne Thomsen angaaende et eventuelt Obligationslaan, som imidlertid ikke blev til noget. Derefter havde Privatbanken tilbudt at stille ½ Mill. Kr. til Raadighed for Kommunen, der skulde anvendes til Boligbyggeri ved Max Müllers Gade; maaske kunde man ogsaa faa et Hul lukket i Karréen ved de Mezas Vej. Kasseudvalget anbefalede at optage dette Laan i Privatbanken, og det skulde selvfølgelig betales tilbage, saa snart Kommunen fik Del i det store statsgaranterede Laan, som Købstadforeningen arbejdede paa at gennemføre.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 27. januar 1921 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

Skrivelse fra Købstadforeningen angaaende Laanesagen.

Formanden gav nogle Meddelelser om Købstadforeningens Møde i København, hvor der skulde tages Bestemmelse om det store

Kommunelaan. Det hed sig, at der vilde foreligge Tilbud baade fra Frankrig og Amerika, men det blev ikke til noget, og da der endelig langt om længe kom Tilbud om et indenlandsk Laan igennem Landmandsbanken, var det til Kurs 93 og 8 % Rente, medens det skulde tilbagebetales til Kurs 107 1/2. Repræsentanterne fra Aarhus var enige om ikke at være med paa disse Betingelser, idet den effektive Rente vilde blive ca. 97a %, hvoraf Staten betalte de 4 % i 10 Aar. Der var nu kommet en Skrivelse fra Købstadforeningen om, at Aarhus kunde naa at komme med endnu, hvis man ønskede det, og Taleren vilde derfor anmode Byraadet om at tage Beslutning herom.

Christensen indrømmede, at det var dyre Penge, men det betød jo noget, at Staten betalte de 4 % Rente. Taleren kunde ønske at vide, om man ogsaa kunde regne med, at Staten vilde betale de 4 %, hvis Kommunen ad anden Vej skaffede sig et Laan. Var dette ikke Tilfældet, vilde det maaske være klogest at gaa med til Laanet; men paa den anden Side var det en tvivlsom Fordel, naar alle Pengene skulde anvendes til Jordarbejder, og da

Udvalget var enig om at sige nej, vilde Taleren slutte sig dertil.

Bech takkede Udvalget, fordi det havde taget det Standpunkt, og vilde anbefale at svare Købstadforeningen, at Byraadet havde sluttet sig til Udvalgets Standpunkt. Tiden var ikke heldig til Optagelse af faste Laan, idet man vist kunde forvente, at Rentefoden snart vilde gaa ned.

Mikael Johansen oplyste, at der i Lovforslaget egentlig stod "indtil 4 %", og det blev fortolket lidt forskelligt, saa man først maatte have en klar Forstaaelse heraf. Det var vist Ministerens Mening, at hvis enkelte Kommuner kunde skaffe sig billigere Laan, skulde disse have noget mindre Støtte fra Staten. Men det blev stærkt imødegaaet fra flere Sider, og Taleren troede sikkert, at hvis Aarhus Kommune kunde laane Penge i Privatbanken til Bygnings- og Jordarbejder, vilde man faa det samme Rentetilskud i 10 Aar. Taleren anbefalede at slutte sig til Kasseudvalgets Stilling og sige nej til Tilbudet. Man burde være Privatbanken taknemlig for den smukke Maade, hvorpaa den optraadte overfor Byen.

P. Petersen havde stillet sig velvillig overfor Laanet til Gudenaacentralen, fordi man derved aflastede Privatbanken, som havde været saa kulant overfor Kommunen.

Formanden gav P. Petersen fuldstændig Ret heri. Hvis Byraadet ønskede det, kunde Udvalget undersøge Muligheden af at skaffe Laan til ca. 7 ½ %, og saa var man Herre over, hvad Pengene skulde bruges til.

Udvalgets Stilling tiltraadtes.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. marts 1921 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1920)

Meddelelse fra Købstadforeningen om, at det tilbudte Laan paa ½ Mill. Kr. ikke kan præsteres.

Formanden rettede en Kritik mod Købstadforeningen for dens Optræden i denne Sag. Det saa mærkeligt ud, at man sendte Kommunen et fast Tilbud, som blev akcepteret, og derefter en Skrivelse om, at der var givet Ordre til Udstedelse af Obligationen, hvorefter det nu meddeltes, at Laanet slet ikke kunde faas. I og for sig generede det ikke Byen, idet Pengene, som skulde anvendes til Bygninger, var sikrede andetsteds fra; derfor var der vel

ikke andet at gøre end at tage Skrivelsen til Efterretning.

Toges til Efterretning.

